

З В І Т

про підсумки виконання Програми економічного та соціального розвитку міста Харкова, які відносяться до компетенції Департаменту адміністративних послуг та споживчого ринку за I квартал 2024 р.

Розділ I «Адміністративні послуги».

З метою забезпечення життєдіяльності міста, виконання завдань, пов'язаних із забезпеченням доступу громадян до отримання адміністративних послуг з 18.05.2022 продовжує роботу Центр надання адміністративних послуг м. Харкова та його одинадцять територіальних підрозділів (далі – ЦНАП м. Харкова).

Основні проблеми галузі:

- відсутність спеціального обладнання в окремих ЦНАПах м. Харкова для забезпечення автономної роботи в умовах блекауту;
- призупинення обслуговування відвідувачів у ЦНАП м. Харкова під час повітряної тривоги;
- необхідність цифровізації максимальної кількості адміністративних послуг на держаному рівні, відсутність єдиного підходу до запровадження е-послуг, запровадження електронних послуг на різних порталах органів влади, з різними інтерфейсами, стандартами та засобами е-ідентифікації.

Шляхи розв'язання проблем:

- повне припинення бойових дій на території Харківської міської територіальної громади;
- надання повного спектру адміністративних послуг без обмежень;
- поновлення надання адміністративних послуг поза межами ЦНАП м. Харкова окремим категоріям громадян міста;
- розширення мережі центрів надання адміністративних послуг в форматі «Прозорий офіс»;
- вдосконалення каналів комунікації із суб'єктами звернень.

Станом на 31.03.2024 громадяни мають можливість отримати в ЦНАП м. Харкова з урахуванням роботи 3-х центрів в форматі «Прозорий офіс», 387 видів публічних послуг, з них: 226 адміністративних, 7 у сфері нерухомості, 14 у сфері оподаткування та 138 соціального характеру.

У звітному періоді до ЦНАП м. Харкова за отриманням адмінпослуг послуг зафіксовано 122901 звернення, в тому числі прийнято 49280 адміністративних справ, надано безпосередньо адміністраторами у ЦНАП м. Харкова 47663 консультацій та видано 25958 готових результатів адміністративних послуг.

Для якісного надання адміністративних послуг дуже важливий постійний зворотний зв'язок зі споживачами послуг, що дозволяє знаходити методи поліпшення різноманітних сервісів. За 1 квартал 2024 року надано 52926 консультацій суб'єктам звернень з питань надання адмінпослуг через Call-центр за допомогою голосових каналів зв'язку.

Також, за аналізований період адміністраторами опрацьовано 4630 електронних звернень, які надійшли через комунікаційні канали ЦНАП

м. Харкова, а саме: соціальну мережу Facebook, месенджер телеграм та електронну пошту.

В ЦНАП м. Харкова продовжено надання певних послуг, які обумовлені часом:

- прийом повідомлення від власників житла про безоплатне розміщення внутрішньо переміщених осіб. Власники житлових приміщень, які тимчасово безоплатно розміщують внутрішньо переміщених осіб, можуть отримати компенсацію витрат на комунальні послуги;

- реєстрація інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією РФ;

- прийом заяв на отримання компенсації за пошкоджене майно.

У 1 кварталі 2024 року прийнято 266 повідомлень про безоплатне розміщення внутрішньо переміщених осіб, 473 інформаційних повідомлень на пошкоджене майно та 403 заяви про надання компенсації.

Наприкінці грудня 2022 року було поновлено реєстраційні послуги. У звітному періоді прийнято 20194 справи на проведення реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання та актуалізації даних.

Одними з затребуваних адміністративних послуг є паспортні послуги, які необхідні для одержання зручних, швидких та прозорих державних електронних послуг для громадян і бізнесу.

Наразі у 8 центрах забезпечено надання громадянам адміністративних послуг з оформлення і видачі паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм та паспорта громадянина України для виїзду за кордон, а також одночасне оформлення ID-картки та закордонного паспорта.

У 1 кварталі 2024 року на послуги з оформлення паспортних документів зареєстровано 11262 справи.

Для забезпечення більш якісного сервісу громадянам при отриманні послуг з державної реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів та видачі (обміну) посвідчення водія наприкінці лютого 2023 року отримано сучасне обладнання для надання вказаних послуг.

У звітному кварталі 2024 року послугою «Обмін або видача в зв'язку з втратою (викрадення) посвідчення водія на право керування транспортними засобами (без складання іспиту)» скористалося 233 заявника.

В ЦНАП м. Харкова триває реалізація проєкту «Адмінсервіс «Ветеран».

Даним сервісом можуть скористатися учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни, особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалі учасники Революції Гідності, члени їх сімей, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та члени сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України.

Наразі Урядом розширено перелік адмінпослуг, які надаються ветеранам війни через ЦНАПи та додано 20 нових послуг для ветеранів, надання яких передбачено через ЦНАП. Це послуги щодо надання статусів, пільг та гарантій. У звітному періоді було надано 1796 ветеранських послуг.

В місті на базі ЦНАП м. Харкова триває реалізація унікального проєкту «Картка харків'янина», в якому зосереджена велика кількість можливостей в

одній картці для підвищення комфорту життя містян, сприяння розвитку місцевої економіки та підтримка соціально відповідального бізнесу. Цей проєкт пропонує своїм власникам різноманітні знижки на товари та послуги, додаткову мотивацію відвідувати різні заклади та події в місті, що сприяє розкриттю нових можливостей, розвитку культурного життя та створенню позитивної атмосфери в місті. Картка є своєрідним символом приналежності до Харкова та вираженням підтримки усіх без виключень мешканців міста. У 1 кварталі 2024 року за отриманням Картки звернулося 1107 громадян.

Для розвитку підприємницького середовища, допомоги підприємцям у відновленні бізнесу в місті в одному з терпідрозділів ЦНАП м. Харкова продовжено функціонування платформи «Харків бізнес – хаб». Проєкт реалізований за підтримки незалежної швейцарської організації «Helvetas Swiss Intercooperation» та ПРООН в Україні в межах Програми з відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Команда хабу надає консультативні послуги, орієнтуючись на актуальні запити громадян: допомагає з пошуком грантових програм на розвиток власної справи, роз'яснює експортно-імпорتنі та інші фінансові бізнес-можливості, якими можуть скористатися підприємці.

Для вирішення проблемних питань постраждалих від російської агресії громадян в Регіональному центрі послуг (проспект Тракторобудівників, 144) продовжує працювати перший кабінет психосоціальної та юридичної підтримки. Психологічна та правова допомога надається за участі Благодійного фонду «Право на захист» безоплатно.

З 05.03.2024 в Центрі надання адміністративних послуг м. Харкова (Гімназійна набережна, 26) та територіальному підрозділі Центру надання адміністративних послуг м. Харкова Індустріального району (проспект Архітектора Альошина, 11) розміщено відділення рекрутингу та комплектування територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки для інформування суспільства про можливість залучення громадян на військову службу до ЗСУ шляхом укладання контрактів та роз'яснення питань щодо здійснення заходів відбору та умов проходження військової служби за контрактом.

Крім цього, продовжувалася відповідна робота щодо наповнення актуальною інформацією стосовно питань роботи ЦНАП м. Харкова соціальних мереж: Telegram-каналу, Чат-боту ЦНАП м. Харкова, соціальної сторінки Facebook та удосконалення формату надання консультацій споживачам послуг через ці мережі.

У звітному періоді продовжено організацію проведення навчальних заходів та вебінарів.

19 січня 2024 року у Регіональному центрі послуг проведено робочу зустріч з представниками Салтівського відділу у м. Харкові ГУ ДМС у Харківській області, де обговорювалися основні питання для покращення якості надання паспортних послуг.

29 січня 2024 року в рамках проєкту USAID «Підвищення ефективності роботи та підзвітності органів місцевого самоврядування («ГОВЕРЛА») взято участь в тренінгу на тему «Запровадження Закону України «Про

адміністративну процедуру»: особливості процедури адміністративного оскарження», де обговорювалися основні новели закону.

21 лютого 2024 року представником ВЗНС по Салтівському району ХМТГ Харківського РУ ГУ ДСНС України у Харківській області проведено інструктаж щодо закріплення знань стосовно Правил пожежної безпеки.

01 березня 2024 року Асоціацією міст України в рамках проекту «Сприяння всебічному розвитку громад через аналітику, діалог та співпрацю», що фінансується Німецьким товариством Міжнародного співробітництва (GIZ) проведено Діалоговий захід з питань адміністративних послуг за участю представників Міграційної служби України, на якому обговорювалися питання покращення якості даних, які містяться в реєстрах територіальних громад та розширення функціоналу відомчої системи ДМС.

21 березня 2024 року Східним міжрегіональним управлінням Міністерства юстиції проведено вебінар на тему «Особливості проведення державної реєстрації громадських формувань через центри надання адміністративних послуг як фронт-офіси».

27 березня 2024 року керівником Департаменту адміністративних послуг та споживчого ринку взято участь у експертній онлайн-дискусії на тему: Надання адміністративних послуг в умовах воєнного стану в громадах Слобожанщини», який проводився Центром політико-правових реформ, Фондом Місцевої демократії та Харківським пресклубом за участю експертів Громадської мережі публічного права та адміністрації UPLAN в рамках проекту «Програма сприяння громадській активності «Долучайся!»».

Розділ II «Розвиток підприємництва і ринкової інфраструктури».

З метою створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва, забезпечення його конкурентоспроможності та підвищення ролі у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку міста, рішенням 16 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 08.11.2017 № 834/17 затверджена Програма підтримки розвитку підприємництва у м. Харкові на 2018–2027 роки (зі змінами) (далі – Програма).

Основні заходи Програми спрямовані на створення сприятливих умов для здійснення підприємницької діяльності, спрощення процедури видачі документів дозвільного характеру суб'єктам підприємництва, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, удосконалення ресурсної та інформаційної підтримки суб'єктів підприємництва, розширення сучасної мережі об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва, створення сприятливого інвестиційного клімату в місті.

Фінансування окремих заходів Програми здійснюється за рахунок коштів бюджету Харківської міської територіальної громади.

У 2024 році з бюджету Харківської міської територіальної громади виділено 450000 грн на фінансування таких заходів Програми:

- пункт 2.2.4. «Підтримка вебсайту «Підприємництво та споживчий ринок міста Харкова» – 350000,00 грн;

- пункт 2.3.1 «Часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію бізнес-проектів суб'єктів малого та середнього підприємництва міста Харкова» – 100000 грн.

З метою забезпечення умов та підтримки розвитку підприємництва протягом I кварталу 2024 року реалізовувалися такі основні заходи Програми.

Відповідно до пункту 1.1.1 Програми «Відстеження результативності регуляторних актів, які регулюють діяльність суб'єктів господарювання, здійснення необхідних заходів щодо анулювання неефективних нормативно-правових актів» у I кварталі 2024 року Департаментом розроблено План-графік виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів виконавчими органами Харківської міської ради на 2024 рік. Проаналізовано 1 звіт з відстеження результативності регуляторного акта, який оприлюднено у ЗМІ згідно з вимогами Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

З метою інформаційно-консультаційної підтримки підприємців під час повномасштабної війни продовжувалась робота щодо подальшого удосконалення вебсайту «Підприємництво та споживчий ринок міста Харкова». Ресурс постійно оновлюється та наповнюється новими інформаційними масивами. Це потужний інформаційний канал, який дає змогу розповсюджувати та акумулювати корисний та актуальний контент з податкового законодавства; анонси різноманітних івентів, конференцій, вебінарів та заходів для підприємців; інформацію щодо державних кредитних та грантових програм підтримки бізнесу у період дії воєнного стану; новації законодавства, які впливають на діяльність суб'єктів господарювання.

Створена та систематично наповнюється інформацією у соціальній мережі Facebook сторінка «Підприємництво та споживчий ринок міста Харкова». Крім того, кожен бажаючий підприємець міста має можливість особисто звернутись для отримання консультації, надіславши приватне повідомлення на сторінку.

На виконання пункту 2.1.4 Програми «Проведення роботи щодо оновлення кредитних рейтингів м. Харкова», з метою оновлення кредитних рейтингів м. Харкова та його інвестиційної привабливості за шкалою Рейтингового агентства ТОВ «ІВІ-Рейтинг» підготовлена інформація щодо розвитку підприємництва у 2023 році.

Малий та середній бізнес суттєво постраждав від війни, але попри втрати підприємці продовжують розвивати його і потребують додаткових коштів. Тому, розуміючи наскільки зараз необхідна допомога бізнесу, міською владою продовжено роботу щодо фінансової підтримки підприємців міста у 2024 році.

Відповідно до пункту 2.3.1 «Часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію бізнес-проектів суб'єктів малого та середнього підприємництва міста Харкова» в I кварталі 2024 року продовжено роботу щодо фінансової підтримки підприємців у рамках реалізації Порядку часткової компенсації з бюджету Харківської міської територіальної громади відсоткових ставок за кредитами, що надаються банківськими установами на реалізацію бізнес-проектів суб'єктів малого та середнього підприємництва міста Харкова, затвердженого рішенням 20 сесії Харківської міської ради 8 скликання від 22.11.2023 № 469/23.

Часткова компенсація суб'єкту підприємництва може здійснюватися разом з державною підтримкою, яка надається відповідно до Урядової програми «Доступні кредити 5-7-9%».

Отримати часткову компенсацію підприємці можуть звернувшись до АТ «Ощадбанк», ПАТ «БАНК ВОСТОК» та АТ «Комерційний Індустріальний Банк», з якими Департаментом адміністративних послуг та споживчого ринку Харківської міської ради укладено договори про взаємодію.

У I кварталі 2024 року було продовжено часткову компенсацію відсоткової ставки за кредитом, наданим ПАТ «БАНК ВОСТОК» у 2021 році.

Відповідно до пункту 3.1.1 Програми «Проведення навчальних семінарів, зустрічей, майстер-класів та круглих столів з представниками органів влади, громадських об'єднань, підприємців та студентами щодо актуальних питань ведення підприємницької діяльності і відповідних змін у законодавстві» представники Департаменту, бізнес-спільноти та громадських організацій міста Харкова взяли участь:

15 січня 2024 року у онлайн-зустрічі: «Економічні тенденції з точки зору бізнесу (грудень 2023)». Організатор заходу ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій» (ІЕД). Під час зустрічі були представлені результати нового щомісячного опитування керівників підприємств «Український бізнес під час війни» та обговорювались економічні тенденції з точки зору бізнесу;

18 січня 2024 року у вебінарі «Гранти для бізнесу. Державні гранти». Організатором заходу є Команда підтримки реформ Міністерства економіки України. Під час зустрічі були обговорені актуальні державні програми підтримки бізнесу та особливості подачі заявок на гранти;

13 лютого 2024 року у публічній онлайн дискусії «Кредитування для відновлення», під час якої було представлено аналітичну роботу «Оцінка впливу кредитування на економіку України». У рамках заходу також відбулась панельна дискусія з експертами ЄБРР, (Уряду України, Національного банку України) та приватного сектору, які поділились своїм баченням щодо викликів сьогодення, а також можливого стимулювання банківського кредитування для фінансування інвестиційних проєктів, зокрема проєктів з відбудови та відновлення України. Захід проводився за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах проєкту «Екстрена підтримка громадянського суспільства та ЗМІ у відповідь на війну в Україні»;

22 лютого 2024 року у круглому столі «Регіональні пріоритети бізнесу задля відновлення» під час якого, були обговорені ключові проблеми регіонального економічного відновлення та варіанти рішень. Захід відбувався за ініціативи ГО «Асоціація приватних роботодавців» за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» у межах проєкту «KHARKIV RESILIENT»;

15 лютого 2024 року Департаментом було організовано зустріч міського голови І.О. Терехова з бізнес-лідерами Харкова. На зустрічі були розглянуті питання щодо розширення податкових преференцій для бізнесу;

12 березня 2024 року Департаментом було організовано зустріч міського голови І.О. Терехова з підприємцями міста Харкова, в якій взяли участь біля

100 представників бізнесу. Під час заходу були обговорені проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення, а також було надано низьку пропозицій від ініціативних підприємців задля створення сприятливого бізнес-середовища у прифронтовому місті.

На покращення підприємницького середовища в місті, впровадження шляхів та механізмів удосконалення процедури видачі документів дозвільного характеру, отримання яких надає суб'єкту господарювання право на здійснення господарської діяльності або певних видів господарської діяльності, спрямована робота Центру надання адміністративних послуг м. Харкова та його територіальних підрозділів (пункти 4.1.2-4.1.6 Програми).

За I квартал 2024 року до Центру надання адміністративних послуг міста Харкова та його територіальних підрозділів з питань отримання документів дозвільного характеру зафіксовано 7340 звернень суб'єктів підприємницької діяльності. Видано 2578 документів дозвільного характеру, що на 22,9 % більше, ніж кількість виданих документів дозвільного характеру за аналогічний період 2023 року. Кількість зареєстрованих декларацій склала 52 од., це на 79,3% більше, ніж за I квартал 2023 року.

Крім того, до Центру зафіксовано 4097 звернень з питань реєстрації бізнесу, що становить 3,3% від загальної кількості звернень до ЦНАП м. Харкова та його територіальних підрозділів. З них 2343 звернення від фізичних осіб – підприємців, 1070 звернень від юридичних осіб, 684 звернення щодо отримання витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, а також 14 звернень стосовно реєстраційних дій громадських формувань.

Найбільшу питому вагу із загальної кількості звернень в сфері реєстрації бізнесу за січень - березень 2024 року займають звернення до:

- ЦНАП м. Харкова у сфері нерухомості – 908 звернень (22,2%);
- Регіонального центру послуг – 742 звернення (18,1%);
- ЦНАП м. Харкова (Гімназійна набережна) – 590 звернень (14,4%).

За напрямками звернень в сфері реєстрації бізнесу варто виділити:

- з питань реєстрації припинення підприємницької діяльності за власним рішенням – 1094 звернення (26,6%);
- з питань державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу – 745 звернень (18,1%);
- з питань видачі витягу – 684 звернення (16,6%);
- з питань державної реєстрації фізичних осіб підприємцями – 642 звернення (15,6%);
- з питань реєстрації змін до відомостей про фізичну особу – підприємця – 587 звернень (14,3%);
- з питань державної реєстрації юридичної особи (крім громадських формувань) – 88 звернень (2,1%).

За даними Головного управління ДПС у Харківській області станом на 01.04.2024 кількість фізичних осіб - підприємців по місту Харкову склала 118 602 особи, тоді як на початок року їх кількість становила 118 209 осіб.

Протягом січня-березня 2024 року припинили діяльність 2 496 фізичних осіб – підприємців. Перемістили бізнес з Харкова та змінили свою юридичну

адресу на іншу область або територіальну громаду протягом січня-березня 2024 року 196 фізичних осіб - підприємців. Але незважаючи на це, українські економіка та бізнес поступово оговтуються після шокового стану та майже повної зупинки у перші дні ворожого нападу – переходять на воєнні рейки, шукають нові можливості для розвитку в екстремальних умовах.

Так, за даними Головного управління ДПС у Харківській області протягом січня-березня 2024 року виявили бажання розпочати власну справу та офіційно зареєстрували свій бізнес 3 062 фізичні особи - підприємці. Змінили податкову адресу на Харківську міську територіальну громаду протягом січня-березня 2024 року 198 фізичних осіб-підприємців.

На жаль, привести показники щодо діяльності підприємств юридичних осіб за I квартал 2024 року немає можливості у зв'язку з тим, що у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації, окремої інформації за періоди 2022–2024 років, а також за 2021 рік і попередні періоди відповідно до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

Разом з тим, статистика щодо діяльності фізичних осіб-підприємців показує, що українці навіть в умовах війни та певної невизначеності готові брати відповідальність як за свої, так долі і тих, для кого створюють нові робочі місця. І тут чи не на перше місце виходить підтримка цій активній частині суспільства як на державному, так і на місцевому рівні.

Малий та середній бізнес є драйвером відновлення економіки. Цей сегмент бізнесу найбільш чутливий до того, що відбувається в місті та економіці. Він першим реагує на всі тенденції. Але завдяки своїй гнучкості він і першим відновлюється, продовжує будувати плани на майбутнє.

Тільки спільними зусиллями міської ради, підприємців, громадських організацій можливо відновити все, що зруйнував ворог і знайти нові можливості для подальшого розвитку підприємництва та запуску економічних процесів в місті.

Розділ III «Промисловість».

Харківщина – один з найбільш індустріально розвинених регіонів України. Промисловий потенціал міста Харкова складається з підприємств практично всіх галузей. Провідна роль належить машинобудівній, електроенергетичній, паливній, хімічній, харчовій галузям промисловості. Продукція харківських підприємств відома в Україні і за її межами. Це - турбіни і трактори, генератори для атомних електростанцій, літаки, танки, металообробні верстати та інше.

Довготривала російська агресія та територіальна близькість до ворога, спричинили негативні наслідки на підприємницьке середовище та промисловий потенціал міста, що створює багато обмежень та перешкод для повноцінного відновлення ділової активності, та позначається на сьогоднішньому стані розвитку підприємницької діяльності і промисловості в місті.

Однак, незважаючи на обставини, низка промислових підприємств Харкова продовжують роботу і виконують як військові замовлення, так і

замовлення з метою забезпечення базових потреб населення: це продукти харчування, ліки, пальне та інші важливі товари. Вони активно шукають нові можливості для розвитку в екстремальних умовах.

За інформацією Головного управління статистики у Харківській області, у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації, окремої інформації за періоди 2022–2024 років, а також за 2021 рік і попередні періоди відповідно до Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни». У зв'язку з цим, привести показники розвитку промисловості немає можливості.

Розділ IV «Споживчий ринок товарів та послуг».

Споживчий ринок є однією із найбільш розвинених галузей економіки, невід'ємною частиною усього міського господарства. Розвиток сфери споживчого ринку формується, як частина загальної програми комплексного соціально-економічного розвитку міста Харкова.

Споживчий ринок продовжує суттєво впливати на підтримку загальноекономічної динаміки на певному рівні. У відповідь на споживчі переваги та зростаючі вимоги споживачів до асортименту, якості та доступності наданої продукції та послуг, збільшується доля сучасних форм торгівлі та обслуговування населення, підвищується рівень конкурентоспроможності, що сприяє розвитку товарообігу та послуг населенню.

В усі часи сфера споживчого ринку була однією з найбільш рентабельних, перспективних та інвестиційно-привабливих галузей економіки, процес торгівлі завжди більшою чи меншою мірою впливав на громадське життя.

Торгівля є однією з найбільших галузей економіки країни, як по кількості зайнятих в ній людей, так і за обсягом діяльності та вкладу до загального економічного розвитку.

Споживчий ринок міста Харкова відновлюється та відбудовується. Зростання товарообігу відбувається, як за рахунок збільшення пропозицій торгових мереж та малого бізнесу, так і за рахунок зростання кількості об'єктів торговельної мережі.

Незважаючи на складну ситуацію в Україні внаслідок продовження протягом I кварталу 2024 року воєнного стану, міграцію населення, зниження доходів споживачів, яке в свою чергу вплинуло на попит населення на товари і послуги, проблеми з електроенергією, споживчий ринок міста протягом I кварталу 2024 року поступово мав тенденцію до відновлення.

Очікується, що роздрібний товарообіг підприємств (юридичних осіб) м. Харкова, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, за I квартал 2024 року складе 10,9 млрд грн. Зростання роздрібно-товарообігу до відповідного періоду минулого року (у фактичних цінах) очікується – 12,0%. Реалізація товарів на одного мешканця – 9083 грн.

При цьому, пред'явлений попит населення у звітному періоді був повністю забезпечений пропозиціями основних видів споживчих товарів і послуг (згідно з листом Головного управління статистики в Харківській області від

26.12.2022 №07-43/562-22 уточнення даних щодо роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб) м. Харкова, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, відсутнє, в зв'язку з тим, що такі дані не передбачені планом державних статистичних спостережень або окремим рішенням КМУ, а також методологічними положеннями з проведення державних статистичних спостережень).

У воєнний час торгівля є однією з ключових галузей, яка забезпечує цивільних та військових продуктами харчування, ліками, засобами зв'язку, товарами першої необхідності, пальним тощо.

Під час війни торгівля зазнає чималих збитків з усіх боків, оскільки є ланкою між виробником та покупцем. Знищення підприємств або обмеження виробництва змушує ритейлерів шукати нових постачальників, а через масове переселення та обмежений бюджет покупців – динамічно корегувати асортимент. Крім того, магазини ще треба забезпечити вчасною доставкою товарів, однак через руйнування доріг та високою ціною на пальне це складно зробити для підприємців.

Якби бізнес в галузі роздрібної торгівлі та ресторанного господарства в умовах повномасштабного вторгнення перестав функціонувати, то це б призвело до гуманітарної катастрофи. Ритейл взяв на себе обов'язки годувати, одягати, забезпечувати ліками, засобами зв'язку та гігієни мешканців Харкова, які залишилися або повертаються в місто. І, попри небезпеку, провідні мережі магазинів, закладів ресторанного господарства, побутового обслуговування населення Харкова продовжили інвестувати в економіку та відкривати нові торговельні об'єкти там, де вони потрібні людям.

Станом на 01.04.2024 р. населення міста Харкова обслуговують:

- підприємства торгівлі - 3397 од (01.01.2024 - 3266 од.);
- підприємства ресторанного господарства - 1578 од. (01.01.2024 р. – 1563 од.);
- підприємства побутового обслуговування населення – 1090 од. (01.01.2024 р. – 1087 од.);
- ринки і торговельні майданчики – 48 од., в тому числі 40 - змішаних, 1 - продовольчий, 7 – непродовольчих (01.01.2024 - 48 од).

З початку 2024 року у місті розпочали роботу заклади торгівлі за новими адресами та відновили раніше пошкоджені будівлі:

- 3 супермаркети «ОРТІ маркет»;
- 3 магазини «АТБ»;
- супермаркет «КЛАСС»;
- магазин побутової техніки «СОМFY»;
- магазин «EVA»;
- гіпермаркет «БУДМЕН»;
- аптеки «АНЦ», «911», «Подорожник», «Медсервіс».

В 1 кварталі 2024 року поновили свою роботу ресторани «Reina» за адресою майдан Павлівський, 5/7, «Шато» по вул. Римарська, 30. Відчинили свої двері для відвідувачів нові кафе: «Авокадо» по вул. Сумська, 59, «Львівський круасан» - вул. Сумська 41/2, «Балі» вул. Григорія Сковороди, 19, «7 Cats» вул. Черноглазівська, 3, «Чебурек на скельці» вул. Сумська, 39.

З початку 2024 року відкрито перукарню в Шевченківському районі, та дві хімчистки– пральні в Київському та Салтівському районах.

У місті функціонують 18 гіпермаркетів, 234 супермаркети, 45 торгових центрів, в яких наявний широкий асортимент товарів, побутової техніки, будматеріалів, різноманітний спектр послуг.

Продовжують відновлюватися, відбудовувати свої пошкоджені будівлі та розширяти обсяги продажу торгіві мережі магазинів великих форматів. На території міста Харкова працюють такі українські торгові мережі: «АТБ», «СІЛЬПО», «Ритейл Груп» (Велмарт), «Таврія В», «МЕТРО», «ЕВА», «PROSTOR», «СОМFY», «Епіцентр», «АЛЛО», «Фокстрот» (197 торговельних об'єктів).

Стабільно працюють та розвиваються харківські торгові мережі: «РОСТ», «КЛАСС», «ВОСТОПГ», «Десяточка», «Чудо-маркет», «Баскет», «Посад», «Арбуз», «Борисфен», «ХАЗАР», «Мак Маркет», «ОРТІ маркет», «Маркет 24» та інші, кількість об'єктів яких складає близько 400 закладів.

Продовжують активно відкриватися та відновлювати свою роботу об'єкти роздрібною торгівлі в спальних районах, що є зручним для придбання продуктів харчування, товарів і скорочення часу покупок мешканцям міста: «Салтівський м'ясокомбінат», «Новожанівський м'ясокомбінат», «Роганський м'ясокомбінат», «Рибне ремесло», «Харківська бісквітна фабрика», «АГРОМОЛ», «Кулиничі», «СВІЖИНА», «М'ЯСО ТУТ», «Галя балувана» та інші (понад 750 об'єктів).

Працюють знайомі для харків'ян мережі «КИСЕТ», «АТТИКА», «ТАНДЕМ ПЛЮС» (більше 600 об'єктів).

Розширюють свої мережі та збільшують асортимент товарів мінімаркети товарів для дому «ТМ АВРОРА», «ЧЕРВОНИЙ МАРКЕТ», «Smilemarket», магазини товарів, що були у вжитку «Smartstore», магазини мобільних аксесуарів та зв'язку "GadgiK" та інші (185 торгових об'єктів).

Відновлюють свою роботу і магазини дитячих товарів. На сьогоднішній день в Харкові працюють магазини «Антошка», «Volshebnyki», «Мамин дім», «MYplay», «Kagaruzov», «Na-Na», «Чудо-острів» та інші.

З метою підтримки малого підприємництва та місцевих товаровиробників, зокрема місцевих сільгоспвиробників, у 2024 році продовжено проведення сезонного ярмарку за адресою: вул. Олега Громадського (поблизу БК ХЕМЗ»).

Станом на 01.04.2024 року 4 підприємства ресторанного господарства міста продовжують безкоштовно готувати їжу, пекти хліб для воїнів Збройних Сил України, лікарів, літніх людей та всіх, хто цього потребує, а саме: «Навруз», «Небо», «Пробка», «Вечірні зорі», та займатися волонтерством.

Продовжується поступове відновлення роботи та відкриття підприємств побуту. На разі спостерігається позитивна тенденція до відкриття даних підприємств у всіх районах міста.

Війна внесла свої корективи у роботу таких підприємств, як станції технічного обслуговування автомобілів, автомийки, пункти шиномонтажів, працівники яких стали до лав ЗСУ.

Багато підприємств, які надають послуги з миття автомобілів не тільки враховують сучасні тенденції економії часу, але і вимушені перекваліфікувати свої підприємства у автомийки самообслуговування саме з цієї ж причини.

Поступово відновлюють свою роботу і об'єкти побуту (перукарні, автомийки, ремонті автомайстерні, пункти шиномонтажів), які знаходяться у найбільш зруйнованій частині міста.

Продовжується поступове відновлення та часткова відбудова зруйнованих територій ринків та торговельних майданчиків міста.

Керівники ринків та торговельних майданчиків міста Харкова разом з суб'єктами господарювання, які працюють на ринках (торговельних майданчиках), на розвиток та відновлення матеріально-технічної бази своїх торговельних підприємств в цілому запланували на 2024 рік кошти у сумі 41 597,5 тис. грн., на 1-й квартал 2024 року - 3 949,7 тис. грн. Фактично освоєно 3 120,1 тис. грн., що на 21 % або на 829,6 тис. грн. менше, ніж передбачалося. Кошти використано на:

- реконструкцію – 67,0 тис. грн.;
- ремонтні роботи – 194,25 тис. грн.;
- організацію, облаштування торгових зон, підприємств та об'єктів торгівлі – 1 611, 4 тис. грн.;
- придбання обладнання, санітарного та спеціального одягу, інвентарю – 919,2 тис. грн.;
- благоустрій території – 328,25 тис. грн.

Крім того, керівниками ринків (торговельних майданчиків), на постійній основі здійснюються заходи щодо утримання територій ринків у належному санітарно-технічному стані, а саме:

- комплексне прибирання території всіх ринків та торговельних майданчиків після осінне-зимового періоду;
- ремонт асфальтового покриття, критих корпусів, торгових місць та об'єктів дрібно-роздрібної торгівлі;
- оновлення (відновлення) фасадів магазинів, підприємств ресторанного господарства та побутового обслуговування, які були пошкоджені;
- перевірка опалювальної мережі та обладнання;
- благоустрій прилеглої території, тощо.

Для здійснення комплексного прибирання територій ринків (торговельних майданчиків) керівниками введено штатні одиниці дворників та прибиральників, укладено договори щодо вивозу твердих побутових відходів та сміття з підприємствами, що надають ці послуги.

У відповідності до Правил благоустрою території м. Харкова проводиться роз'яснювальна робота з керівниками підприємств сфери споживчого ринку з питань належного санітарного утримання прилеглої до об'єктів території. Керівники підприємств торгівлі, ресторанного господарства та сфери побуту вживають заходи щодо прибирання прилеглої до закладів території, очищення та миття фасадів та вікон від бруду та пилу, прибирання снігу, ліквідація ожеледиці тощо.

Департаментом адміністративних послуг та споживчого ринку Харківської міської ради продовжується відповідна робота з підприємствами сфери споживчого ринку міста Харкова щодо придбання та оснащення належних їм приміщень автономними пристроями енергоживлення, генераторами,

джерелами автономного резервного живлення та іншим обладнанням для забезпечення їх безперебійної роботи під час відключення електроенергії.

Так, станом на 01.04.2024 внесено до інтерактивної карти міста актуальні дані по об'єктах споживчого ринку, які працюють на власних автономних пристроях енергоживлення під час відключення електричної енергії в мережі: 1015 продовольчих магазинів; 187 непродовольчих магазинів; 368 аптек; 35 зоомагазинів; 16 ветеринарних клінік; 124 АГЗС; 48 ринків (торговельних майданчиків).

Також, 98 закладів ресторанного господарства обладнанні генераторами.

Головною проблемою розвитку споживчого ринку на сьогодні є продовження бойових дій в Україні, часткове пошкодження та/або руйнування торговельних об'єктів, закладів ресторанного господарства, підприємств побутового обслуговування населення, виробничих приміщень, міграція населення, низька платоспроможність мешканців міста, збільшення комунальних платежів, розмірів орендної плати.

Заклади сфери споживчого ринку, які ведуть профільну діяльність, зіштовхуються з наступними проблемами:

- 1) ракетні атаки на бізнес-активи і об'єкти критичної інфраструктури;
- 2) дефіцит персоналу через міграцію або мобілізацію;
- 3) проблеми з транспортом і логістикою;
- 4) комунальні платежі, підвищення орендної плати;
- 5) енергетичний дефіцит на початку року;
- 6) зниження економічної і споживчої активності;

7) подорожчання або недоступність деяких продуктів та відповідно – скорочення позицій у меню в закладах ресторанного господарства. Найбільш уразливі позиції – це дорогі в закупівлі риба, морепродукти, екзотичні фрукти, а також специфічні приправи, зокрема для азійських кухонь, логістика яких суттєво ускладнена;

8) неактуальність низки форматів заходів підприємств ресторанного господарства – корпоративних вечірок, днів народження, дитячих свят, дівич-вечорів; обвал попиту на послуги кейтерингу;

9) скорочення часу роботи ресторанів через комендантську годину, що вдарило по найприбутковішій складовій ресторанного бізнесу – вечерам.

Війна також вплинула на попит та платоспроможність покупців, оскільки якась частина цільової аудиторії виїхала за кордон, змінився формат споживання і потреби людей в основному були у їжі, воді, одязі тощо. Через обстріли переривався робочий графік, інтернет та зв'язок. Щоб бізнес міг функціонувати, підприємці мусили переїжджати подалі від бойових дій, купувати генератори, а це значною мірою відображалось на витратах. Через зростання курсу долара збільшилась вартість на сировину і матеріали, та посилювалось податкове навантаження.

Незважаючи та труднощі, підприємці намагаються розвивати свій бізнес та сплачують податки державі, що є невід'ємною частиною для пришвидшення перемоги. Вони відмовились від постачання російської та білоруської продукції, яка займала багато місця на полицях магазинів. Можна помітити

тенденцію серед споживачів, які в більшій мірі почали надавати перевагу українським виробникам, маркам, брендам тощо.

В майбутньому відновленню торгівлі в Україні сприятиме активна інвестиційна політика, застосування інновацій та підтримка світової спільноти.

Можна виділити такі шляхи розвитку торгівлі у воєнний та повоєнний час:

- діджиталізація основних торговельно-технологічних процесів;
- побудова та удосконалення логістики;
- розвиток власних торгових марок, брендів;
- поєднання офлайн та онлайн форматів.

Таким чином, шляхи розвитку включають пошук нових ніш, активну співпрацю з партнерами, розширення ринків збуту та географії присутності, використання грантів, а також діджиталізацію та перехід в онлайн-торгівлю.

Основними факторами для повного відновлення роботи підприємств надання побутових послуг населенню є безпечне перебування персоналу та відвідувачів не тільки у приміщеннях підприємств, але й загалом на території міста, повернення спеціалістів галузі до міста, стабілізація ситуації з постачанням електроенергії, збільшення платоспроможності та витрат населення на придбання послуг побутового характеру.

Наразі, суб'єкти підприємницької діяльності у сфері споживчого ринку відновлюють свої об'єкти, виробничі та складські приміщення за рахунок власних коштів.

Утримання бізнесу в умовах війни – складне і важливе завдання. Сфера гостинності, як один із найперспективніших напрямів розвитку та відбудови національної економіки повинна працювати та відновлюватися, навіть в умовах воєнного часу.

В майбутньому відновленню ресторанного бізнесу в Україні сприятиме активна інвестиційна політика, застосування інновацій та підтримка світової спільноти.

Після всіх істотних викликів, які зараз виникають у ресторанному бізнесі, існують і визначальні оптимістичні прогнози, що в подальшому чекають на галузь ресторанного господарства після Перемоги України.

Харків може стати туристичним центром, у тому числі в сенсі гастрономічного туризму. Українська кухня за рахунок інтересу до України – вже стає популярною в усьому світі. В Україну зайдуть іноземні інвестори – найбільші ресторани компанії. Українці, які повернуться з-за кордону і там працювали, привезуть із собою нові навички і знання. Українські ресторани – точно потраплять в поле зору міжнародних рестораних рейтингів. З'являться нові економічні можливості від дії угоди про асоційоване членство в ЄС. Україна отримає інвестиції на відновлення, в тому числі і для сфери гостинності.

Комунальні підприємства, функціонально підпорядковані Департаменту.

Відповідно до рішення I сесії Харківської міської ради 8 скликання від 09.12.2020 № 8/20 «Про закріплення комунальних унітарних підприємств» (із змінами та доповненнями, внесеними згідно з рішенням Харківської міської ради 2 сесії 8 скликання від 30.12.2020 № 21/20, 14 сесії Харківської міської

ради 8 скликання від 25.01.2023 № 329/23) Департаменту адміністративних послуг і споживчого ринку станом на 01.04.2024 функціонально підпорядковані 4 комунальних підприємства: КП «ЮНА», КП «Сігма» ХМР, КП «Підземне місто», КП «Міський торговий ринок».

Рішенням 20 сесії Харківської міської ради 8 скликання від 22.11.2023 № 447/23 «Про бюджет Харківської міської територіальної громади на 2023 рік» на створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва, активізації підприємницької діяльності фінансову підтримку з бюджету Харківської міської територіальної громади виділено кошти:

- КП «Міський торговий ринок» у сумі 181500,0 грн,
- КП «Підземне місто» у сумі 171750,0 грн,
- КП «Сігма» ХМР у сумі 116760,0 грн.

Фактичне фінансування становить:

- КП «Міський торговий ринок» 180580,0 грн,
- КП «Підземне місто» - 170672,0 грн,
- КП «Сігма» - 580560,87 грн. та 107653,0 грн.

Зменшення фінансування з міського бюджету пояснюється дотриманням режиму жорсткої економії бюджетних коштів та забезпеченням проведення лише першочергових видатків.

КП «ЮНА» бюджетні кошти у I кварталі 2024 року не отримувало. Фінансово-господарська діяльність підприємства здійснювалась за рахунок власних обігових коштів.

Розділ V «Регуляторна політика»

Реалізація державної регуляторної політики Харківською міською радою та її виконавчим комітетом здійснюється відповідно до вимог законодавства України, що регулює відносини у сфері господарської діяльності, сфері правового регулювання господарських і адміністративних відносин між регуляторними органами та суб'єктами господарювання, і включає в себе:

- планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів;
- встановлення єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу проєктів нормативно-правових актів, які мають регуляторний характер;
- опублікування проєктів регуляторних актів у ЗМІ з метою одержання зауважень та пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань;
- здійснення контролю за дотриманням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» відносно проходження проєктами регуляторних актів встановленої процедури;
- здійснення заходів з відстеження результативності регуляторних актів, аналіз звітів стосовно відстеження їх результативності;
- опублікування в ЗМІ інформації щодо здійснення регуляторної діяльності;
- перегляд регуляторних актів;
- збір інформації щодо підготовки, прийняття, здійснення відстеження регуляторних актів;
- аналіз та моніторинг законодавства для здійснення регуляторної діяльності.

Рішенням Харківської міської ради від 22.11.2023 № 470/23 затверджений План діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів Харківської міської ради на 2024 рік, у відповідності до якого, після внесення змін, планується розробити 4 регуляторних акта.

Рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 14.11.2023 № 573 затверджений План діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів виконавчого комітету Харківської міської ради на 2024 рік, відповідно до якого планується підготовка 1 регуляторного акта.

Дані щодо розробки відповідними підрозділами міської ради проєктів регуляторних актів за I квартал 2024 року.

Діяльність з підготовки проєктів регуляторних актів	2024 р.
Заплановано	5
Розглянуто проєктів регуляторних актів	1
Оприлюднено в офіційних засобах масової інформації проєктів регуляторних актів та аналізів регуляторного впливу до них	1
Прийнято Харківською міською радою та виконкомом Харківської міської ради регуляторних актів	0

Протягом звітнього періоду проводилась робота з відстеження результативності регуляторних актів. Розроблено План - графік виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів виконавчими органами Харківської міської ради на 2024 рік.

Проаналізовано 1 звіт щодо відстеження результативності регуляторного акта та оприлюднено у засобах масової інформації.